

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 333

Gospodarka regionalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi

Danuta Strahl, Andrzej Raszkowski,

Dariusz Głuszczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: K.H. Kocur
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-492-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
Jacek Sołtys: Czynniki rozwojowe w dokumentach strategicznych miast powiatowych na obszarze peryferyjnym województwa pomorskiego	11
Małgorzata Markowska: Ocena zależności między rozwojem inteligentnym a odpornością na kryzys ekonomiczny w wymiarze regionalnym – przegląd badań.....	22
Małgorzata Golińska-Pieszyńska: Kreowanie i rozwój kapitału intelektualnego w łódzkiej sferze nauki	33
Artur Myna: Zmiany własnościowe a dekapitalizacja wielorodzinnych zasobów mieszkaniowych.....	42
Andrzej Raczyk, Sylwia Dołzblasz: Transgraniczne relacje współpracy i konkurencji podmiotów gospodarczych na pograniczu polsko-niemieckim	53
Marek Obrębalski: Kontrowersje wokół zintegrowanych inwestycji terytorialnych	63
Anna Golejewska, Damian Gajda: Ocena wykorzystania dotacji unijnych na podnoszenie i aktualizację kwalifikacji zawodowych osób pracujących w województwie pomorskim.....	71
Marta Kusterka-Jefmańska: Metodyka badań subiektywnej jakości życia – wybrane inicjatywy.....	81
Robert Krzemień: Zróżnicowanie przestrzenne w polityce badawczo-rozwojowej w układzie regionalnym w Polsce w okresie integracji europejskiej ..	90
Andrzej Raszkowski: Ranking krajów UE na przykładzie <i>The Europe 2020 Competitiveness Report</i>	101
Alicja Piątyszek-Pych, Joanna Wyrwa: Realizacja polityki rozwoju klastrów w wybranych regionach Polski	113
Iwona Maria Ładysz: Wpływ zmian koniunkturalnych na budżety metropolii w Polsce.....	125
Jacek Jagodziński, Jarosław Kłosowski: Innowacyjność w przedsiębiorstwach logistycznych w województwie dolnośląskim	135
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Rozkład obciążeń podatkowych na lokalnych rynkach nieruchomości – zarys problematyki.....	146
Małgorzata Okręglika: Problematyka finansowania partnerstwa publiczno-prywatnego przez sektor bankowy w Polsce.....	155
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Kwestionariusz pomiaru subiektywnej jakości życia mieszkańców regionów przygranicznych.....	165

Dorota Rynio: Uwarunkowania tworzenia nowego modelu polityki regionalnej w Polsce	173
Rozalia Sitkowska: Procedura wspomaganie procesów decyzyjnych na szczeblu władz regionalnych w obszarze zaawansowanych technologii, z przykładem zastosowania w województwie mazowieckim.....	183
Zbigniew Piepiora: Finansowanie przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie małopolskim (NUTS 2)	195
Jakub Hadyński: Regionalne aspekty konkurencyjności w relacji miasto – wieś	203
Katarzyna Iwińska: Kierunki i profil emigracji mieszkańców województwa dolnośląskiego na tle polskiej emigracji w latach 2002 i 2011	213

Summaries

Jacek Sołtys: Development factors in strategic documents of powiat capitals in peripheral areas of Pomeranian Voivodeship.....	21
Małgorzata Markowska: The assessment of relations between smart growth and resilience to economic crisis in regional perspective – research review.....	32
Małgorzata Golińska-Pieszyńska: Creation and development of intellectual capital in Lodz field of science	41
Artur Myna: Ownership changes and depreciation of the multifamily dwelling stock.....	52
Andrzej Raczyk, Sylwia Dolzblasz: Transborder relations of cooperation and competition among firms in the polish-german borderland.....	62
Marek Obrębalski: Controversies over integrated territorial investment.....	70
Anna Golejewska, Damian Gajda: The evaluation of the use of EU grants for improving and updating qualifications of employees in the Pomeranian Voivodeship	80
Marta Kusterka-Jefmańska: Methodology of the research on the subjective quality of life – a review of selected initiatives	89
Robert Krzemień: Spatial diversity of research and development policy in Poland's regional structure in the times of European integration.....	100
Andrzej Raszkowski: Ranking of EU countries based on the example of <i>Europe 2020 Competitiveness Report</i>	112
Alicja Piątyszek-Pych, Joanna Wyrwa: The implementation of the cluster development policy in the selected regions of Poland.....	124
Iwona Maria Ładysz: The impact of business changes on the budgets of the metropolises in Poland.....	134
Jacek Jagodziński, Jarosław Kłosowski: Innovation in logistics companies in the Lower Silesian Voivodeship	145

Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Taxes incidence on the local real estate markets – an outline of issues.....	154
Małgorzata Okręglicka: The issues of financing public private partnership by the banking sector in Poland.....	164
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Questionnaire for measuring the subjective quality of life of border regions' inhabitants.....	172
Dorota Rynio: Determinants of creation of a new model of regional policy in Poland	182
Rozalia Sitkowska: Supporting procedure of the decision processes for regional authorities in the area of advanced technologies with the example of application in the Mazovian Voivodeship	194
Zbigniew Piepiora: Financing of the counteraction of natural disasters' effects in Lesser Poland Voivodeship (NUTS 2)	202
Jakub Hadyński: Regional aspects of competitiveness in relation rural area-town.....	212
Katarzyna Iwińska: Directions and profiles of emigrants from the Lower Silesian Voivodeship against Polish emigration in the years 2002-2011....	222

Anna Golejewska¹, Damian Gajda

Uniwersytet Gdański

OCENA WYKORZYSTANIA DOTACJI UNIJNYCH NA PODNOSZENIE I AKTUALIZACJĘ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH OSÓB PRACUJĄCYCH W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

Streszczenie: Celem artykułu jest ocena możliwości pozyskania i wykorzystania środków na podnoszenie i aktualizację umiejętności zawodowych osób pracujących w województwie pomorskim w ramach Poddziałania 8.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) oraz próba określenia efektywności finansowanych projektów. Badaniem objęto dwie grupy: wnioskodawców i uczestników projektów (przedsiębiorstwa i ich pracowników). W analizie wykorzystano dane udostępnione przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Wyniki analizy potwierdziły wysoką jakość dotowanych szkoleń i potrzebę ich współfinansowania, wskazując jednocześnie na konieczność większego dopasowania ich zakresu do potrzeb ostatecznych beneficjentów. Na korzyści, które z dotacji udzielonych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL czerpie region, składa się z jednej strony podniesienie kwalifikacji osób pracujących, z drugiej wsparcie finansowe lokalnych podmiotów prowadzących działalność szkoleniową.

Słowa kluczowe: kapitał ludzki, fundusze strukturalne UE, analiza regionalna.

DOI: 10.15611/pn.2014.333.07

1. Wstęp

Regiony stanowią obecnie jeden z najbardziej interesujących przedmiotów badań. Za kluczowy czynnik kształtujący poziom ich konkurencyjności uznaje się kapitał ludzki, co bezpośrednio wiąże się z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy. Na poziomie mikroekonomicznym kapitał ludzki wpływa na poziom wynagrodzeń i dochodów, na poziomie makroekonomicznym zaś stymuluje produkcję, wywiera wpływ na lokalizację działalności gospodarczej, warunkuje realizację procesów in-

---

¹ Ekspert przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego w ramach obszaru wsparcia „Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw” – Priorytet VIII PO KL „Regionalne kadry gospodarki”.

nowacyjnych i zdolności adaptacyjne technologii tworzonych i wykorzystywanych za granicą [Romer 1990]. Stałe lub rosnące korzyści z kapitału ludzkiego decydują o tym, że ten rodzaj kapitału stanowi podstawowy czynnik produkcji odpowiadający za zrównoważony wzrost [Lucas 1988]. Traktowany jest on również jako istotny czynnik rozwoju regionalnego w krajach UE, co znajduje swoje odzwierciedlenie w celach europejskiej polityki regionalnej [Golejewska 2013].

Celem artykułu jest ocena możliwości pozyskania i wykorzystania środków na podnoszenie i aktualizację umiejętności zawodowych osób pracujących w województwie pomorskim w ramach Poddziałania 8.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL) oraz próba określenia efektywności finansowanych projektów. Badaniem objęto dwie grupy: beneficjentów pomocy (autorów projektów) i ostatecznych beneficjentów, tj. uczestników projektów (przedsiębiorstwa i ich pracowników). W analizie wykorzystano dokumenty programowe POKL, sprawozdania z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 oraz dokumentację konkursową. Analizę skuteczności szkoleń realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL w województwie pomorskim oparto na wynikach badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez MillwardBrown na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego².

2. Charakterystyka wsparcia w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL), finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, składa się z 10 priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. W ramach pierwszego komponentu środki przeznaczono przede wszystkim na wsparcie efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego w głównej mierze wspierają osoby i grupy społeczne. Podnoszenie i aktualizacja umiejętności zawodowych osób pracujących, zwłaszcza starszych i o niskich kwalifikacjach, jest jednym z założeń regionalnego Priorytetu VIII POKL. W ramach analizowanego Poddziałania 8.1.1 POKL realizowane są:

- 1) ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw w zakresie m.in.: zarządzania, identyfikacji potrzeb w zakresie kwalifikacji pracowników, organizacji pracy, zarządzania BHP, elastycznych form pracy, wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania w prowadzonej działalności technologii informacyjnych i komunikacyjnych;

- 2) doradztwo dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym dla osób samozatrudnionych, w szczególności w zakresie ekonomii, finansów, zarządzania za-

---

² Autorzy chcieliby serdecznie podziękować zespołowi Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego za udostępnienie szczegółowych danych dotyczących finansowanych projektów.

sobami ludzkimi lub rachunkowości (z wyłączeniem doradztwa związanego z procesami inwestycyjnymi);

3) szkolenia, kursy i poradnictwo zawodowe (jako działanie uzupełniające do szkoleń i kursów) skierowane do dorosłych osób pracujących, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem lub podwyższaniem kwalifikacji i umiejętności, w szczególności do osób zatrudnionych o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach (z wyłączeniem kształcenia ustawicznego w formach szkolnych realizowanego w szkołach dla dorosłych) [*Szczegółowy opis priorytetów...* 2010, s. 236-237].

Podstawowym kryterium decydującym o uznaniu danego szkolenia za ogólne lub specjalistyczne nie jest zakres merytoryczny ani też program szkolenia, lecz możliwość wykorzystania zdobytej wiedzy przez przeszkolonego pracownika w innych miejscach pracy (poza zatrudniającym go przedsiębiorstwem) lub na innych polach aktywności zawodowej. W przypadku gdy pomoc udzielana jest na szkolenia specjalistyczne, maksymalna intensywność pomocy nie może przekroczyć 45% kosztów kwalifikowalnych w mikro- i małych przedsiębiorstwach, 35% w średnich i 25% w dużych. Maksymalny poziom pomocy w przypadku szkoleń ogólnych jest wyższy i wynosi 80% w mikro- i małych przedsiębiorstwach, 70% w średnich i 60% w dużych. Wysokość pomocy publicznej udzielonej na zakup usługi doradczej na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikowalnych zakupu usługi doradczej [*Zasady udzielania pomocy publicznej...* 2011, s. 21-29]. W odniesieniu do szkoleń trzeciego typu pomoc publiczna nie występuje, w związku z czym poziom wsparcia wynosi 100%

Do końca 2012 r. przeprowadzono w województwie pomorskim 8 konkursów, w ramach których wsparcie uzyskało 225 projektów. Dodatkowo w analizowanym okresie dofinansowanie otrzymały 1 projekt w trybie systemowym, realizowany przez Spółkę PL.2012, oraz 2 projekty innowacyjne. Alokację, liczbę złożonych wniosków i zawartych umów prezentuje tabela 1. Najwyższa alokacja środków przewidziana została na rok 2010, w którym w ramach dwóch konkursów złożonych zostało ponad 400 wniosków. Najwięcej umów podpisano w 2009 r.

O ile w pierwszych latach perspektywy finansowej kryteria dostępu weryfikowane na etapie oceny merytorycznej pomijały rodzaj branży objętej wsparciem, o tyle sytuacja zmieniła się diametralnie w latach 2011-2012. Wsparciem objęto branże kluczowe dla gospodarki województwa. W 2011 r. skierowano je do pracowników przedsiębiorstw prowadzących działalność w branży spożywczej, okrętowej, drzewno-meblowej, chemicznej, energetyce, budownictwie, turystyce, transporcie i logistyce, outsourcingu procesów gospodarczych (BPO) i technologiach informacyjno-telekomunikacyjnych. W 2012 r., w przypadku projektów skierowanych w całości lub w części do sektora średnich przedsiębiorstw, wsparciem mogły zostać objęte tylko te średnie przedsiębiorstwa, które prowadziły działalność gospodarczą w outsourcingu procesów gospodarczych, chemii lekkiej (farmacja i kosmetyka), technologiach informacyjno-telekomunikacyjnych, energetyce, logistyce i branży

motoryzacyjnej. Ograniczenie branżowe nie dotyczyło firm będących członkami klastra kluczowego województwa pomorskiego.

Tabela 1. Stan realizacji Poddziałania 8.1.1 POKL, 2007-2012

Rok	Liczba konkursów	Alokacja (85% EFS, 15% wsparcie finansowe krajowe)	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota dofinansowania	Liczba zawartych umów
2007	1	7 mln zł	115	57,5 mln zł	17
2008	1	31, 8 mln zł	265	200,9 mln zł	42
2009	2	33,8 mln zł	335	322 mln zł	71
2010	2	71 mln zł	416	533,9 mln zł	60
2011	1	17 mln zł	147	127,4 mln zł	15
2012	1	26 mln zł	79	67 mln zł	20
Ogółem	8	186,6 mln zł	1357	1,3 mld zł	225

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Block, Kurniewicz 2010; Block, Leszczyńska 2011, 2012; Kilanowska 2007; Leszczyńska 2009; Niechoćko 2008].

W odniesieniu do grupy docelowej projektów za preferowane uznano m.in. mikroprzedsiębiorstwa prowadzące działalność poza Trójmiastem, na obszarach strukturalnie słabych, i przedsiębiorstwa wchodzące w skład tzw. klastra kluczowego, jak również osoby zamieszkałe na obszarach strukturalnie słabych, które ukończyły 45 rok życia i posiadające co najwyżej średnie wykształcenie. Począwszy od 2011 r., faworyzowano projekty, których zakres tematyczny dotyczył efektywności energetycznej, oszczędnego korzystania z zasobów w ramach działalności przedsiębiorstw oraz odnawialnych źródeł energii.

3. Beneficjenci Poddziałania 8.1.1 POKL

Analizą objęto 228 projektów, na realizację których do 24 stycznia 2013 r. podpisane zostały umowy z beneficjentami. Ich łączna wartość wyniosła 235,1 mln zł, z czego dotacje stanowiły 96,2%, tj. 226,26 mln zł. Zdecydowana większość projektów, bo aż 156, realizowana była bez wkładu prywatnego, tj. dla osób, które z własnej inicjatywy zainteresowane były zdobyciem nowych umiejętności. Wnioskodawcami mogły być podmioty z całej Polski, jednak zdecydowaną większość stanowiły projekty realizowane przez jednostki z województwa pomorskiego. Jedynie co trzeci dofinansowany projekt został złożony przez wnioskodawcę spoza województwa. Średnia wartość projektu realizowanego przez jednostki spoza regionu objętego pomocą wyniosła 1266,2 tys. zł, natomiast w przypadku podmiotów z województwa pomorskiego wartość ta była zdecydowanie niższa – 915,7 tys. zł. Udział dofinansowania ze środków unijnych w obu grupach był niemal identyczny. Szczegółowe informacje na temat analizowanych projektów przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Statystyki opisowe projektów w podziale na beneficjentów wewnętrznych i zewnętrznych

	Wnioskodawcy z województwa pomorskiego	Wnioskodawcy spoza województwa pomorskiego	Łącznie
Liczba projektów	153	75	228
Łączna wartość projektów	140 107 098	94 967 525	235 074 624
Łączna kwota dofinansowania	134 763 078	91 495 216	226 258 293
Udział dofinansowania	96,2%	96,3%	96,2%
Wartość projektów			
Średnia	915 733	1 266 234	1 031 029
Mediana	771 481	1 197 210	1 004 855
Odchylenie standardowe	700 105	807 996	753 835
Współczynnik zmienności	76,5%	63,8%	73,1%
Minimum	84 672	115 890	84 672
Maksimum	3 334 414	4 829 665	4 829 665
Wartość dofinansowania			
Średnia	880 804	1 219 936	992 361
Mediana	668 025	1 168 831	1 004 855
Odchylenie standardowe	689 045	807 746	745 728
Współczynnik zmienności	78,2%	66,2%	75,1%
Minimum	74 923	115 890	74 923
Maksimum	3 085 167	4 829 665	4 829 665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych DEFS-u Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli 2 można zaobserwować, że wyższymi wartościami charakteryzowały się projekty realizowane przez podmioty spoza województwa, o czym świadczy wartość średniej i mediany. Wartość odchylenia standardowego oraz współczynnika zmienności wskazuje na to, że wartość projektów była bardzo zróżnicowana. Najniższa wartość projektu w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL wyniosła w przypadku wnioskodawców z województwa pomorskiego niespełna 85 tys. zł i niemal 116 tys. zł w jednostkach spoza regionu. Najwyższe wartości projektów wyniosły odpowiednio 3,3 mln zł i niemal 5 mln zł.

Grupa beneficjentów była bardzo zróżnicowana. Obejmowała zarówno przedsiębiorstwa, jednostki samorządowe i państwowe, fundacje i stowarzyszenia, jak i organizacje pozarządowe. Najwięcej współfinansowanych projektów realizowały przedsiębiorstwa, w tym zarówno duże spółki akcyjne, jak i osoby prowadzące działalność gospodarczą. Przewaga przedsiębiorstw jest szczególnie widoczna w przypadku beneficjentów spoza regionu, gdzie niemal wszystkie projekty były realizowane przez przedsiębiorstwa. Wśród beneficjentów wyróżnić można 43 podmioty,

które realizowały przynajmniej 2 projekty. Łącznie 145 jednostek podpisało umowy na realizację 228 projektów. Poziom koncentracji nie był jednak zbyt wysoki. Przynajmniej 5 projektów realizowało zaledwie 5 podmiotów, a większość beneficjentów ograniczała się co najwyżej do 3 projektów. Zdecydowana większość szkoleń w ramach poddanych analizie projektów to szkolenia zewnętrzne, organizowane przez podmioty specjalizujące się w ich realizacji i posiadające duże doświadczenie.

Aż w 64 przypadkach siedzibą beneficjenta był Gdańsk. Duża liczba dofinansowanych projektów złożona została również przez wnioskodawców z miast o statusie powiatu grodzkiego, takich jak Gdynia, Słupsk czy Sopot. Wśród beneficjentów spoza regionu dominowały podmioty z siedzibą w Warszawie (39 projektów) oraz innych dużych miastach wojewódzkich, takich jak Lublin, Katowice, Kraków, Poznań czy Bydgoszcz.

Większość projektów objęła swoim zasięgiem teren całego województwa, a 64 projekty dotyczyły więcej niż jednego powiatu. Jedynie 52 projekty były ograniczone do jednego powiatu. Projekty realizowane w ramach tylko jednego powiatu miały przeciętną wartość 813 tys. zł, w więcej niż jednym powiecie 929,6 tys. zł, a w całym województwie 1,19 mln zł. Beneficjenci spoza regionu skupili się głównie na projektach obejmujących całe województwo. W porównaniu z podmiotami spoza regionu projekty wnioskodawców lokalnych częściej dotyczyły jednego lub kilku powiatów. Na 116 projektów, których zasięg był ograniczony do jednego lub kilku powiatów, znaczna część, bo aż 31, objęła wyłącznie Trójmiasto, z czego 27 realizowanych było/jest przez lokalnych beneficjentów. Łączna wartość tych projektów wynosiła 23,3 mln zł, co stanowiło 10% łącznej wartości projektów realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL. W przypadku pozostałych projektów region Trójmiasta również często występował, jednak w połączeniu z innymi powiatami, takimi jak powiat gdański czy Słupsk.

Jednym z kryteriów strategicznych weryfikowanych na etapie oceny merytorycznej wniosków było objęcie projektem grupy docelowej posiadającej miejsce zamieszkania, siedzibę lub wyodrębnioną formalnie jednostkę (oddział, filia) poza Trójmiastem, na obszarach strukturalnie słabych. Możliwość uzyskania dodatkowych punktów nie była kluczowa dla wnioskodawców, o czym świadczy liczba projektów skierowanych do wybranych gmin (zaledwie 24). Łączna wartość projektów ukierunkowanych na najsłabsze gminy wyniosła 26,7 mln zł, co stanowiło 11,3% wartości wszystkich projektów realizowanych w ramach analizowanego poddziałania. Należy jednak podkreślić, że znaczna część projektów objęła swoim zasięgiem całe województwo, w tym również gminy strukturalnie słabe.

4. Ocena efektywności projektów

Badanie jakości i wpływu projektów zrealizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL na podniesienie i zmianę kwalifikacji oraz umiejętności kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw województwa pomorskiego potwierdziło ich po-

zytywny wpływ na czas, jakość i efektywność pracy ostatecznych beneficjentów pomocy [MillwordBrown 2010]³. Niestety, w niewielkim stopniu znalazły one bezpośrednie odzwierciedlenie w sytuacji rynkowej uczestniczących w szkoleniach przedsiębiorstw. Celem zdecydowanej większości projektów było nie tyle zdobycie uprawnień formalnych, pozwalających na wykonywanie nowych zadań, ile podniesienie poziomu kwalifikacji umożliwiających wykonywanie nowych lub poszerzenie zakresu dotychczas wykonywanych obowiązków w miejscu pracy.

Efektywność projektów szkoleniowych mierzona jest stosunkiem poniesionych nakładów do uzyskanych rezultatów. Posiadane dane niestety nie pozwalają na pełne określenie efektywności realizowanych projektów. W szczególności dotyczy to związku między nakładami na projekt, czasem jego trwania i osiągniętymi rezultatami miękkimi, które nie są przedmiotem sprawozdań beneficjentów. W tej sytuacji możliwe jest jedynie odniesienie do twardych rezultatów szkoleń. Również w tym przypadku brakuje szczegółowych danych potwierdzających wpływ projektów na lokalny/regionalny rynek pracy. Wyniki raportu wskazują, że projekty zamknięte (typ 1 i 2) były jednymi z droższych w przeliczeniu na uczestnika, co jest zaskakujące, biorąc pod uwagę fakt, że projektodawcy nie ponosili kosztów związanych z akcją promocyjną i rekrutacją. Udział w szkoleniach w większości przypadków (68,9%) zaowocował zmianą sytuacji zawodowej pracowników. Zmiany te, jak wcześniej wspomniano, miały częściej charakter poszerzenia rodzaju i zakresu czynności wykonywanych przez pracowników (45,5%) niż wzrostu wynagrodzenia (20,1%). Mniej niż połowa badanych pracodawców przyznała, że dzięki szkoleniom poprawiła się efektywność funkcjonowania ich firmy. 86,7% uczestników szkoleń uznało, że w ich firmie istnieje praktyka przekazywania nabytej podczas zewnętrznych szkoleń wiedzy innym pracownikom firmy. Tym samym można przypuszczać, że efektem przeszkolenia pracownika jest również, choć w mniejszym stopniu, wzrost wiedzy i kompetencji innych osób zatrudnionych. Niezamierzonym rezultatem uczestnictwa w szkoleniach jest poznanie przez słuchaczy osób pracujących w innych przedsiębiorstwach, co w przyszłości może przyczynić się do wykorzystania sieci kontaktów zawodowych.

Jak wynikało z deklaracji pracodawców, choć dofinansowanie nie było najważniejszą przyczyną, decydującą o oddelegowaniu pracowników na szkolenie, to właśnie możliwość dofinansowania pozwoliła na ich przeszkolenie. Spowodowane jest to poziomem nakładów finansowych, jakie pracodawcy są skłonni przeznaczyć na podnoszenie kwalifikacji swoich pracowników.

Tematyka szkoleń zrealizowanych w ramach projektów dofinansowanych z Poddziałania 8.1.1 POKL w województwie pomorskim nie była jednorodna. Głównymi obszarami tematycznymi poruszonymi w projektach były zarządzanie oraz w nieco

---

³ Badanie zostało przeprowadzone na celowej próbie pomorskich przedsiębiorstw, których pracownicy/właściciele wzięli udział w szkoleniach dofinansowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL realizowanych w województwie pomorskim. Łącznie przebadano 300 osób w 100 przedsiębiorstwach.

mniejszym stopniu marketing, języki obce, obsługa komputera i wiedza fachowa. Wyniki badania sugerują dużą rozbieżność zdań pracowników i pracodawców na temat atrakcyjności szkoleń. Z punktu widzenia rozwoju firmy za takie uznane zostały przed wszystkim te szkolenia, które bezpośrednio odnosiły się do prowadzonej przez nie działalności (67,7%). W odróżnieniu od samych uczestników szkoleń stosunkowo najmniejsza liczba pracodawców za atrakcyjne uznała szkolenia podnoszące poziom kompetencji społecznych. Wyniki badania potwierdziły, że przedsiębiorstwa oczekiwałyby większej liczby szkoleń branżowych i tych, które nie są dostępne na komercyjnym rynku szkoleniowym. Do postulatów w zakresie oferty szkoleniowej zaliczyć można również poszerzenie jej o kursy rozwijające umiejętności twarde, tj. takie, w których przekazywana jest wiedza merytoryczna, niezbędna do wykonywania konkretnych obowiązków służbowych.

W sytuacji gdy w prawie połowie analizowanych firm nie ma komórki czy osoby odpowiedzialnej za zarządzanie zasobami ludzkimi i nie wdrożono żadnego obiektywnego systemu oceny potrzeb szkoleniowych, sami pracownicy są grupą w największym stopniu świadomą tych potrzeb i zainteresowaną podnoszeniem własnych kwalifikacji. Wyniki badania potwierdziły, że to w większości same osoby uczestniczące w szkoleniach były inicjatorami własnego udziału w projektach realizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 PO KL w województwie pomorskim.

Na podstawie wyników badania sformułowane zostały rekomendacje dotyczące dalszej realizacji projektów szkoleniowych w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL w województwie pomorskim. Należą do nich m.in.: ustalenie szkoleń deficytowych z punktu widzenia gospodarki regionu i zwiększenie liczby projektów szkoleniowych obejmujących te zagadnienia, dążenie do zwiększenia liczby osób biorących udział w projektach oddelegowanych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w najsłabszych gospodarczo obszarach województwa pomorskiego oraz położenie większego nacisku na dotarcie w procesie rekrutacji nie tyle do przedsiębiorców, ile do samych pracowników, którzy są głównymi inicjatorami udziału w projektach.

5. Podsumowanie

Wyniki analizy wykorzystania dotacji w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL w województwie pomorskim wskazują na dwie grupy beneficjentów pomocy. Pierwszą, najważniejszą i docelową, stanowią uczestnicy szkoleń, kursów, poradnictwa zawodowego i doradztwa, drugą ich lokalni organizatorzy. W analizowanym okresie zdecydowaną większość projektów stanowiły szkolenia dla osób pracujących, które z własnej inicjatywy zainteresowane były udziałem w szkoleniach, co może świadczyć o dużej świadomości potrzeby uzupełniania posiadanych kwalifikacji i dostosowania ich do zmieniających się warunków na rynku pracy. Dominowały projekty skierowane do osób z terenu całego województwa. Ich przewaga wynikała po części z braku możliwości znalezienia określonej grupy docelowej w ramach jednego czy kilku powiatów.

Wyniki badania przeprowadzonego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego przez MillwardBrown potwierdziły wysoką jakość dotowanych szkoleń i potrzebę ich współfinansowania. Niestety, realizacja projektów tylko w niewielkim stopniu przełożyła się na zmianę sytuacji rynkowej uczestniczących w nich przedsiębiorstw. Rezultaty badania wskazały na potrzebę większego dopasowania tematyki szkoleń do potrzeb ostatecznych beneficjentów, przy uwzględnieniu możliwości zdobycia uprawnień formalnych oraz skierowania szczególnej uwagi na potrzeby osób i przedsiębiorstw najtrudniejszych do pozyskania, tj. zlokalizowanych na obszarach strukturalnie słabych. Niewątpliwie korzystną dla rozwoju regionu zmianą, wprowadzoną w 2011 r., było – zdaniem autorów – skierowanie wsparcia do branż kluczowych dla gospodarki województwa i faworyzowanie przedsiębiorstw wchodzących w skład klastra kluczowego.

Korzyści z funduszy na poprawę jakości kapitału ludzkiego czerpią również, pośrednio, same podmioty organizujące szkolenia – wnioskodawcy, w większości przypadków pochodzący z regionu objętego wsparciem. Preferowane są jednostki doświadczone, charakteryzujące się stabilną sytuacją ekonomiczną. Dofinansowaniu podlegają m.in. koszty zarządzania projektem, przeprowadzenia szkolenia, czy koszty pośrednie, a w ramach cross-financingu również zakupy inwestycyjne. Wyniki analizy potwierdziły, że korzystanie z cross-financingu nie było szczególnie popularne wśród beneficjentów pomocy, co może po części wynikać z braku precyzyjnych wytycznych w tym zakresie. Na 228 realizowanych projektów aż 89 w ogóle go nie uwzględniło, a w przypadku pozostałych udział był bardzo niski i kształtował się na poziomie 2,63%. Konkursy realizowane w ramach Poddziałania 8.1.1 POKL cieszą się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy liczba składanych wniosków. Zdaniem autorów, niewątpliwą zachętę stanowi w tym przypadku możliwość otrzymania 100% wsparcia finansowego, co jest szczególnie istotne dla mniejszych, lokalnych podmiotów borykających się ze skutkami kryzysu.

Efektywność szkoleń współfinansowanych ze środków UE jest poddawana krytyce. Należy jednak pamiętać o tym, że aplikując o środki unijne, firmy szkoleniowe postępują zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, w przeciwnym wypadku nie otrzymałyby wsparcia. Dostosowanie wytycznych do rzeczywistych potrzeb regionu i egzekwowanie przyjętych przez wnioskodawców wskaźników powinno – zdaniem autorów – poprawić skuteczność szkoleń. Autorzy mają świadomość przeprowadzenia niepełnej analizy i planują jej kontynuację. Kompleksowe badanie może zostać dokonane dopiero po uwzględnieniu wszystkich projektów, które otrzymały dofinansowanie w ramach całego okresu programowania 2007-2013.

Literatura

Błock D., Kurniewicz A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2010.

- Block D., Leszczyńska A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2011.
- Block D., Leszczyńska A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2012.
- Golejewska A., *Kapitał ludzki, innowacje i instytucje a konkurencyjność regionów Europy Środkowej i Wschodniej (Human capital, innovations and institutions versus the competitiveness of regions in Central and Eastern Europe)*, „Zeszyty Natolińskie” 2013, nr 49, s. 1-161.
- Kilanowska A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2007.
- Leszczyńska A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2009.
- Lucas P. E., *On the Mechanics of Economic Development*, “Journal of Monetary Economics” 1988, no. 22 (1), s. 3-42.
- MillwardBrown, *Badanie jakości i wpływu projektów zrealizowanych w ramach Poddziałania 8.1.1 na podniesienie i zmianę kwalifikacji oraz umiejętności kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw województwa pomorskiego. Raport z badania zrealizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego*, Warszawa 2010.
- Niechoćko A., *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Departament EFS, Gdańsk 2008.
- Romer P.M., *Endogenous Technological Change*, “Journal of Political Economy” 1990, no. 98, s. 71-102.
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Warszawa 2010.
- Zasady udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Warszawa 2011.

THE EVALUATION OF THE USE OF EU GRANTS FOR IMPROVING AND UPDATING QUALIFICATIONS OF EMPLOYEES IN THE POMERANIAN VOIVODESHIP

Summary: The aim of the article is to analyse possibilities to obtain and use the grants from the sub-measure 8.1.1 of Human Capital Operational Programme to improve the quality of human capital in Pomeranian region and to determine the effectiveness of financed projects. There are two groups of beneficiaries included in the analysis: applicants and final beneficiaries (firms and their employees). In the analysis we use the data from the Marshall Office of the Pomeranian Voivodeship. The results of the analysis confirmed high quality of granted training and the need of co-financing, suggesting the necessity of better adjustment of its scope to the needs of final beneficiaries. The region benefits from the sub-measure 8.1.1 in two ways. Firstly, the grants contribute to the improvement of human capital quality, secondly, they financially support local training entities.

Keywords: human capital, structural funds of the EU, regional analysis.